

25 SEPTEMBER 2023

In Guatemala worden dozen met de stembiljetten van de verkiezingen opengebroken

Van zohaast bekend werd dat de sociaaldemocratische Movimiento Semilla als tweede winnaar in de eerste ronde van de verkiezingen op 25 juni uit de stembussen kwam, werd een ware oorlog ontketend door de instellingen van de corrupte regering. Spin in het netwerk is procureur-generaal Consuelo Porras van het Openbaar Ministerie. Zij is door de Verenigde Staten gesanctioneerd wegens corruptie. Eerst probeerden ze met alle mogelijke, ook illegale, middelen Bernardo Arévalo en Karin Herrera te beletten dat ze het als presidentskandidaat en vicepresidentskandidaat zouden opnemen in de tweede ronde op 20 augustus tegen de partij UNE die de meeste stemmen haalde in de eerste ronde. Toen dat niet lukte schoten ze hun peilen af op de partij Movimiento Semilla zelf. Ze deden onderzoek voor een vermeend geval van valse handtekeningen tijdens de oprichting van de partij in 2018.

Ze slaagden erin de rechtspersoonlijkheid van de partij tot nader order op te schorten. Officieel duurt de verkiezingsperiode nog tot 21 oktober. Dan moet alles afgesloten zijn en gefocust worden op de voorbereiding van de regeringswissel. In januari 2024 neemt de nieuwe president dan effectief de fakkel over.

Openbaar ministerie doet inval in verkiezingslokalen

Het Hoog Kiestribunaal is de enige autoriteit die kan optreden in verband met de voorbereiding, begeleiding en afronding van de verkiezingen. Het tribunaal hield stand tegen de illegale interventies van het corrupte Openbaar Ministerie. Reden genoeg voor het Ministerie om de ambtenaren van het kiestribunaal te criminaliseren. En nog erger. Op 12 september vielen ze, in coördinatie met de Nationale Civiele Politie, nog maar eens de installaties van het kiestribunaal binnen, ditmaal in het gebouw van het Operationeel Centrum van het Verkiezingsproces (COPE) waar de stembiljetten opgeslagen liggen.¹

Rafael Curruchiche, de procureur-generaal van het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid van het Openbaar Ministerie (FECI) verklaarde dat ze invallen, inspecties, huiszoekingen en inbeslagnames van bewijsmateriaal uitvoeren, 'met als doel bewijsmateriaal te verkrijgen om het onderzoek te ondersteunen, naar aanleiding van een ingediende klacht.'

Zo kregen ze toegang tot computers, laptops, USB-sticks, tablets en telefoons, die nodig werden geacht om het onderzoek kracht bij te zetten.

Gloria López, directeur van het Hoog Kiestribunaal meldde tijdens een interview dat het Openbaar Ministerie begon met het opvragen van 160 stembussen van verschillende kiesdistricten en ook van de algemene verkiezingen en van congresleden voor het Centraal-Amerikaans Parlement.²

'De eerste dozen werden al geleverd, wat ze gaan doen is eerst de dozen bekijken, ze zijn gemarkeerd. Ze zullen de dozen openen, ze controleren wat er in zit, vooreerst het verkiezingsmateriaal, sommige documenten, zoals de akte van de tweede ronde en logischerwijs, de stemmen die door de bevolking werden uitgebracht en de ongebruikte stembiljetten.'

---

¹ [Guatemala. Fiscalía allana instalaciones electorales - Resumen Latinoamericano](#)

² [Guatemala. “Esto es preocupante para el TSE, para el país, para la democracia y el sistema electoral”](#): Gloria López, directora electoral - Resumen Latinoamericano

Op de vraag van de interviewer of het feit dat de magistraten van het Openbaar Ministerie deze procedure uitvoeren geen schending van de Grondwet is, antwoordde Gloria López heel voorzichtig en diplomatisch:

'Ik ga geen kwalificatie in die zin maken. Ik kan u echter wel zeggen dat het ongekend is. In de verkiezingsprocessen die in Guatemala worden uitgevoerd, bevat de Kieswet en de Wet op de politieke partijen geen enkele regel die iemand de bevoegdheid geeft om de stembussen te openen, de stemmen te tellen en te zien wat erin zit. Het tellen van de stemmen is de exclusieve verantwoordelijkheid van de stembureaus op de verkiezingsdag, en aan het einde van de stembusgang zijn het de Vergaderingen voor de Ontvangst van de stembrieven die de verkiezingsresultaten in het stemlokaal waarmerken. Zij zijn ook de enigen die kunnen bevestigen hoeveel burgers er zijn gaan stemmen en dat de handtekeningen die op de kiezerslijst voorkomen die van de personen zijn die daadwerkelijk in dat stemlokaal hebben gestemd. Helaas hebben we deze nog niet gedigitaliseerd, omdat de dozen tot nog toe veiliggesteld waren, exact zoals ze terugkeerden uit het hele binnenland. En zoals ik reeds zei, er zitten zowel uitgebrachte stemmen in de dozen, maar ook ongebruikte stembiljetten, en als het Openbaar Ministerie ze op gerechtelijk bevel weghaalt, voldoen ze logischerwijs aan een gerechtelijk bevel, maar op dat moment verliest het Hooggerechtshof het beheer over de verkiezingsdozen en zijn we praktisch niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan. Wij zouden dan niet meer precies kunnen weten hoeveel stemmen er in de bussen zitten en hoeveel handtekeningen en vingerafdrukken er staan op de kieslijsten van het stembureau, die in de bussen zitten. We vertrouwen op de professionaliteit van openbare instellingen en wat we doen is voldoen aan het bevel van een gerechtelijke instantie, waaraan ook het Openbaar Ministerie voldoet.'

Dit antwoord is inderdaad omzeilend en niet helemaal juist. In feite heeft het Openbaar Ministerie geen verordening gekregen van hogerhand, maar zelf het initiatief genomen om toelating te verkrijgen van strafrechter Fredy Orellana, die daarop inging.

Complot tot staatsgreep gevreesd

Verkozen president Bernardo Arévalo eiste het ontslag van procureur-generaal Consuelo Porras, openbaar aanklager Rafael Curruchiche en rechter Fredy Orellana wegens het organiseren van een vermeend complot dat mikt op een staatsgreep.

In een poging om de procedure te stoppen die het Openbaar Ministerie op dinsdag 12 september begon tijdens de inval en om verkiezingsmateriaal te beschermen diende het Hoog Kiestribunaal een gerechtelijk bevel in bij het Grondwettelijk Hof³

Een juridische adviseur van het Hoog Kiestribunaal zei dienaangaande dat 'we van mening zijn dat bescherming dringend nodig is, dat het Grondwettelijk Hof de opschorting van deze procedure moet bevelen omdat ze de notulen geopend hebben en zelfs, wat ik het ergste vind, ze begonnen zijn met het tellen van sommige stembiljetten, wetende dat dit een exclusieve bevoegdheid van de stembureaus is.' Hij voegde eraan toe dat, hoewel de wet bepaalt dat alleen de kiesraden of het Hoog Kiestribunaal de bevoegdheid hebben om de stembussen te openen, het bovendien een procedure is die moet worden uitgevoerd op de wettelijk vastgestelde tijdstippen en in aanwezigheid van de wettelijke vertegenwoordigers van elke politieke groepering.

---

³ [TSE acciona ante la CC contra diligencias del MP, pues aseguran que vulneran la custodia del voto \(prensalibre.com\)](https://www.prensalibre.com)

Volksprotest houdt aan

Zowat overal in het land werden manifestaties, meetings en marsen georganiseerd om de bedreiging van een staatsgreep te voorkomen.

Vanaf twee uur 's nachts werd op 21 september in heel Guatemala een plurinationale staking uitgeroepen door de inheemse boerenorganisatie (CODECA). Wegen en snelwegen werden ingenomen om respect af te dwingen voor de resultaten van de algemene verkiezingen die resulteerden in een overwinning bij de tweede ronde voor de Movimiento Semilla, met Bernardo Arevalo als gekozen president.

Op het eerste gezicht niet zo evident. Jordán Rodas, voormalige ombudsman voor de mensenrechten kwam op als kandidaat voor vicepresident bij Codeca. Hij werd door het Hoog Kiestribunaal onwettig uitgesloten. Daarop weigerde Codeca iemand in zijn plaats voor te stellen. Het was te nemen of te laten! Bovendien weigerde Codeca om aansluiting te zoeken bij andere linkse of progressieve partijen en gezamenlijk op te komen. Hun argumentatie was dat die partijen te veel in de kaart van het establishment spelen. En die weigerachtige houding kwam nog maar eens duidelijk op de proppen in hun commentaar die ze gaven bij het lanceren van de plurinationale staking.

'Deze staking gaat veel verder dan mobilisaties voor de huidige politieke situatie, we eisen een echte verandering in ons land met een nieuwe plurinationale staat.'

Codeca beschouwt de Movimiento Semilla als onderdeel van dezelfde gevestigde orde, met een progressievere lijn, maar ze geloven niet dat deze beweging voorstellen heeft die verandering in het land kunnen brengen.

'Maar nu de machtsoverdracht is geannuleerd en er mogelijk een staatsgreep aan de gang is, hebben we besloten de straat op te gaan om de wil van het volk te verdedigen.'

Uiteraard wordt de rechtlijnige en ongedeelde houding van Codeca niet door iedereen in dank afgenomen.

Politiek gekibbel in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties

In zijn laatste optreden als mandataris bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties beloofde president Alejandro Giammattei zijn ambt op 14 januari 2024 over te dragen en hij bagatelliseerde tegelijkertijd beschuldigingen van een poging tot staatsgreep. Over de verkiezingen zei hij: 'die werden omlijst met onnodige internationale inmenging omdat onze democratie misschien niet perfect is, maar wel een democratie die ons het principe van machtswisseling heeft toegestaan.'

De uitspraak van de president kwam enkele uren nadat de Braziliaanse president Lula da Silva in zijn toespraak zei dat 'er een risico bestaat op een staatsgreep in Guatemala, waardoor de winnaar van de democratische verkiezingen zijn ambt niet zou kunnen opnemen.'

Alejandro Giammattei had het ook over andere onderwerpen zoals migratie, waarin hij landen bekritiseerde voor het sluiten van hun grenzen. Volgens een rapport van het 'Migration Policy Institute' uit 2022 wonen naar schatting 1,3 miljoen Guatemalteken in de Verenigde Staten.

De kritiek van Braziliaanse president Lula da Silva schoot in het verkeerde keelgat in Guatemala. President Giammattei liet weten dat Guatemala de diplomatieke betrekkingen met Brazilië verbreekt. In zijn verklaring pleit hij voor de niet-inmenging in de interne aangelegenheden van een land.

En dat terwijl hij toelaat dat buitenlandse multinationale bedrijven 'zich innemen' in het grondgebied van de inheemse gemeenschappen (tegen de uitdrukkelijke wil van de lokale bevolking in) en het grondig vernietigen.

GUIDO DE SCHRIJVER